

Dream Team i Slagelse; historik og kommunalpolitik

Af Rune Lundberg

I foråret 2006 igangsatte Sydvestsjælland Museum¹ en undersøgelse af Anja Andersens håndboldhold Slagelse Dream Team med midler fra Kulturministeriets særlige hastesum.² Den direkte foranledning til iværksættelsen af undersøgelsen, var Anja Andersens udmelding om, at hun med udgangen af sæsonen 2007 ønskede at stoppe som træner i Slagelse.

Det er museets opfattelse, at Slagelse Forenede Håndboldklubbers udvikling fra 2000-2006 og realiseringen af Anja Andersens elitehåndboldhold afspejler en vigtig epoke i Slagelse bys nyere historie, som det er vigtigt at undersøge og dokumentere for eftertiden. Satsningen på eliteidræt er samtidig et eksempel på en mere generel tendens, der er særlig for den tid, vi befinder os i netop nu. Flere kommuner ønsker i dag at profilere sig på eliteidræt, men på trods af de mange penge, der investeres rundt omkring i landet på idrætsfaciliteter, markedsføring m.m., er det sparsomt, hvad der findes af undersøgelser, som kan dokumentere effekten af denne branding.³

Museets undersøgelse tager således afsæt i en aktuell problemstilling⁴ og indgår i den del af museets 4-års plan (2006-09), der handler om at belyse købstæders særlige identitet i regionen. Undersøgelsen er samtidig et udtryk for, at ikke kun fortiden, men også *nutiden* spiller en vigtig rolle for et kulturhistorisk museums arbejde med at

registrere, forske i, formidle og bevare kulturarven. Selve undersøgelsen er tilrettelagt og gennemført som en kvalitativ undersøgelse baseret på feltarbejde med deltagerobservation og interview samt indsamling af genstande, fotos og arkivalier, som kan være med til at dokumentere livet i og omkring håndboldklubben.

I nærværende artikel vil blive sat fokus på historikken og spørgsmålet om, hvorfor Anja Andersens Dream Team blev placeret i Slagelse, samt hvilken betydning holdet har haft for byen. Ligeledes vil der blive peget på nogle af de kommunalpolitiske aspekter og initiativer, der knytter sig til Slagelse kommunes engagement i og markedsføring via elitesport. Fremstillingen er primært baseret på interviews og indsamlet materiale fra centrale aktører i og omkring Slagelse Forenede Håndboldklubber. Der trækkes også på interviews med politikere, embedsmænd, erhvervsfolk og almindelige borgere fra Slagelse.

Håndbold i Slagelse

Slagelse har en lang tradition for håndbold som breddeidræt med klubber som Holstrup Boldklub af 1944 (HB 44), Arbejderne Idræts- og Gymnastik forening (AIG), Slagelse Håndboldklub og Marievang IF. Byen har dog frem til etableringen af Slagelse Dream Team ikke for alvor kunnet markere sig i håndboldeliten. I 1990'erne

var der to håndboldklubber tilbage i byen, nemlig Slagelse Håndboldklub og Marievang IF, og disse var ved at slide hinanden op. Hvis der skulle ske en udvikling inden for håndbolden, var det nødvendigt, at man samlede kræfterne og begyndte at satse mere målrettet. Man diskuterede derfor mulighederne for en sammenlægning af de to klubber, hvilket resulterede i etableringen af Slagelse Forenede Håndboldklubber (Slagelse FH) i 1997. Visionen for sammenlægningen handlede om at udvikle håndboldklubben gennem en målrettet satsning på damehåndbold på eliteplan. En satsning, der samtidig kunne være med til at markedsføre Slagelse og styrke borgerne selvforståelse i den vestsjællandske købstad.

Forud for etableringen af denne eliteenhed for damehåndbold stod Slagelse Forenede Håndboldklubber imidlertid i en situation, hvor de både på det sportslige og økonomiske plan var hårdt trængt. Efter sæsonen 1999 var dameholdet rykket fra 1. division ned i 2. division, og samtidig havde klubben røde tal på bundlinjen og var løbet tør for egenkapital. Endvidere forsøgte Håndboldklubben TMS i Ringsted at sætte en stopper for den videre udvikling af damehåndbolden i klubben ved at tilbyde samtlige spillere at skifte til Ringsted, et tilbud spillerne imidlertid afsløj. I Slagelse FH ønskede man fortsat at satse fuldt ud på damehåndbolden.⁵

På dette tidspunkt stod det klart, at Anja Andersen gerne ville tilbage til Danmark og fungere som træner, da hun af helbredsmæssige årsager ikke længere kunne fortsætte som aktiv håndboldspiller i norske Bækkelaget. Hun havde en overgang forsøgt sig som hjælpetræner i Bækkelaget hos Frode Kyvåg, men ønskede at starte sit eget hold i Danmark. I første omgang havde hun forhandlet med håndboldklubben

Roar i Roskilde, men her var problemet, at klubbens herrehold var i ligaen, mens dameholdet var i 1. division. Et samarbejde med Anja Andersen ville betyde, at klubben skulle prioritere om og primært satse på damehåndbolden, hvilket var et dilemma for klubben. Det var afgørende for Anja Andersen, at det elitehold, som hun ønskede at skabe, havde optimale betingelser og ikke skulle konkurrere med andre klubber om publikum og sponsoreres opmærksomhed. Det var således hendes vurdering, at en placering på Sjælland uden for København måtte være ideel. I Jylland havde man allerede en række elitehold med bl.a. Viborg, Kolding og Ikast, og på Fyn herskede GOG, mens København havde FCK samt hovedstadens øvrige attraktioner. Sjælland var stadig uopdyrket land med hensyn til damehåndbold på topplan. I Roskilde var man imidlertid ikke parat til at tage dette skridt fuldt ud.

Valget faldt i stedet på Slagelse, hvilket skyldes et sammenfald af flere omstændigheder. Dels havde man her en vision om at satse på elitedamehåndbold, dels havde klubben gennem en af sine trænere, Jes Christensen, en personlig kontakt til Anja Andersen.⁶ Jes Christensen udgjorde sammen med Gert Hansen i 1999 trænerteamet i Slagelse FH, og de var sammen blevet enige om at kontakte Anja Andersen, som derefter gik med til at holde et møde først hos Jes Christensen privat og senere på SAS hotellet i København. Til stede fra klubben ved disse møder var, foruden de to trænere fra Slagelse FH, formand Bjarne Stenbæk og sportschef Mogens Buhr. Anja Andersen havde ved det andet møde bl.a. den norske træner Frode Kyvåg som sin bisidder. Anjas betingelse for et samarbejde var, at hun skulle have 50 % af de stemmer, der kunne have indflydelse på den professionelle afdeling. Det næste skridt

var, at begge parter skulle undersøge det økonomiske grundlag for samarbejdet. Først og fremmest skulle der skaffes fire hovedsponsorer. Anja Andersen skulle skaffe to, og Bjarne Stenbæk og klubben skulle skaffe to.

Det var en afgørende forudsætning for projektets gennemførelse, at klubben kunne få det lokale erhvervsliv til at give økonomisk opbakning med sponsorater af en vis størrelse. Man havde i 1997 forsøgt at afholde et større erhvervsengagement, uden at det dog resulterede i støtte til en elitesatsning. Formanden beskriver stemningen fra dette møde således:

»... Pressen var begejstret, gæsterne var opstemte, og vi fik det ene skulderklap efter det andet. I klubben var vi nærmest berusede, men vi skulle hurtigt blive ædru igen, for lige uden for solstrålerne i mødelokalet ventede nemlig den grå hverdag. Det fantastiske møde gav ikke klubben meget andet end en udgift, som vi reelt ikke havde råd til at betale. Da alle de gode viljer skulle udmøntes i kontant opbakning, var den euforiske juni-stemning blevet til en beklagende slåen ud med armene hos langt de fleste. De fandt tilbage i den dynamiske Slagelse-hygge – og det var fortsat ikke muligt for os at vinde forståelse for, at vil man have et afkast f.eks. i form af en placering på Danmarkskortet, må man investere ...« (Stenbæk 2006, p. 4).

I 1999 var situationen imidlertid en anden, idet der nu var en reel mulighed for at få Anja Andersen til Slagelse og fungere som træner. Der blev afholdt endnu et erhvervsarrangement, denne gang hos Grønvold & Schou, og klubben kunne gå fra mødet med tilsagn fra Harboe Bryggerierne og Grønvold & Schou samt en garanti på de

1,4 millioner, man ifølge aftale med Anja Andersen skulle stille med.

Det blev således virksomheder som Harboe Bryggerierne, Fujitsu Siemens⁷, Grønvold & Schou, KTB Totalbyg og Iveco, der de første år var med til lokalt at skabe det økonomiske fundament for eliteholdet. Desuden gik Get2Net og Spar-kæden ind med hovedsponsorater på Anja Andersens side.⁸ Hermed var det økonomiske grundlag for Slagelse Dream Team lagt, og på en ekstraordinær generalforsamling i Slagelse Forenede Håndboldklubber den 16. december 1999 blev det vedtaget at indgå i et treårigt samarbejde med Anja Andersen, ligesom man gennem en vedtægtsændring overlod magten i klubbens professionelle afdeling til hende.

Hvis denne satsning skulle lykkes, var det imidlertid vigtigt, at også Slagelse Kommune blev taget i ed på, at de var i stand til at rumme et håndboldhold i verdenseliten. I kommunen var man positiv over for projektet og ønskede at støtte håndboldklubben i det omfang, det kunne lade sig gøre inden for kommunalfuldmagtens rammer⁹. Det vil primært sige ved at stille træningsfaciliteter til rådighed samt yde driftstilskud efter bestemmelserne i folkeoplysningsloven. Samarbejdet mellem kommunen og Slagelse FH blev dog efter et par år udvidet med en egentlig markedsføringsaftale, der var med til at placere kommunen blandt de fem største enkeltbidragsydere til klubben.

Nu var scenen sat, og allerede ved det første pressemøde, hvor Anja Andersen blev præsenteret som træner for det nye elitehold i Slagelse, blev de høje ambitioner omsat til et konkret mål, der gav genlyd i hele medieverdenen. Træneren og Slagelse Forenede Håndboldklubber ville på tre år skabe verdens bedste håndboldhold. På et øjeblik kom byen i mediernes



Slagelse Dream Team hyldes på Nytorv i Slagelse af byens borgere ved deres hjemkomst efter sejr i Champions League i 2004 (Fotograf: Evan Hemmingsen, 2004).

søgelys, og da Slagelse Dream Team i maj 2004 vandt over Krim Ljubljana fra Slovenien på deres hjemmebane, og Champions League mesterskabet var hjemme, var dette mål nået, selv om det tog et år længere, end Anja først havde meldt ud. Det var de færreste, der i 1999 havde troet, at det på så kort tid kunne lade sig gøre at skabe de resultater, Anja Andersen, spillerne og klubben formåede. Spørgsmålet, der nu står tilbage, er, hvad udviklingen på vej mod dette mål har betydet for Slagelse? Jeg vil i det følgende kort opsummere nogle af undersøgelsens foreløbige resultater med hovedvægt på kommunens engagement i håndboldklubben.

Dream Teams betydning for Slagelse

Det er langt fra entydigt, hvad Dream Team og Anja Andersen har betydet for Slagelse. Incitamentet til at engagere sig i håndboldklubben og til at støtte projektet har været meget forskelligt afhængig af, om det er kommunen, erhvervslivet eller den almindelige borger, der er tale om. På alle niveauer er man dog enige om, at tiden med Dream Team har skabt opmærksomhed omkring Slagelse og har givet byen noget at stå sammen om og forholde sig til. Der er blevet skabt nye samarbejdsalliancer mellem foreningsliv, kommune og erhvervsliv og måske et større mod til at kaste sig ud i ambitiøse projekter og tro på, at det nok skal lykkes. Som eksempel peger

borgmester Lis Tribler på en nylig anlagt golfbane i Slagelse, der måske ikke var blevet til noget, hvis man ikke tidligere havde set, at en ambitiøs sportslig satsning kunne realiseres og tilføre byen nogle nye kvaliteter.¹⁰ Etablering af en Inliner rulle-skøjtebane og udvidelsen af den eksisterende Antvorskovhal er andre eksempler, selv om der for hallens vedkommende også forud havde været langt mere omfattende halprojekter på tegnebordet.

Fra kommunal side har erfaringerne fra samarbejdet med Slagelse Forenede Håndboldklubber og Anja Andersen også betydet, at man nu mere målrettet ønsker at støtte eliteidrætten. I kommunalt regi har der været tradition for at støtte den brede folkelige idræt og foreningslivet, hvilket understøttes af den gældende folkeoplysningslov og kommunalfuldmagten. I de senere år er en række andre kommuner imidlertid også begyndt at satse på eliteidræt som en særlig måde at profilere sig på. Om formålet med at udforme en bevidst idrætspolitik i Slagelse Kommune hedder det således i indledningen til Slagelse kommunens Elite/Bredde Plan, der blev vedtaget i byrådet 15.12.2003:

»... Visionen med en Elite/Bredde Plan i Slagelse Kommune er at give Slagelse en idrætsprofil, som kan give kommunen en positiv omtale og en profilering gennem idrætten, der på sigt kan tiltrække nye virksomheder og gøre kommunen til et attraktivt bosætningsområde ...« (Slagelse Kommune 2003, p. 3).

Hvad angår styrkelse af eliteidrætten peges bl.a. på en reetablering af Sports Team Slagelse (STS), der skal have det overordnede og koordinerende ansvar for eliten. STS's rolle bliver at være igangsættere for en målrettet satsning inden for eliteidræt i

samarbejde med lokale foreninger, uddannelsesinstitutioner, kommunen, erhvervslivet, medierne og ikke mindst publikum. Bestyrelsen består af repræsentanter fra både kommunen, erhvervslivet og foreningslivet, og det er kommunens holdning, at eliteidrætten skal forpligtes til et samarbejde med den offentlige og den private sektor, ligesom den kulturpolitiske dimension skal fastholdes. Det må således ikke blive snævre økonomiske og markeds-mæssige kræfter, der bliver styrende og dermed forvandler eliteidrætten til en ren underholdningsindustri.

Hvorvidt det er lykkedes Slagelse Kommune, via sin markedsføringsaftale med Dream Team, at sælge sig selv som en attraktiv bosætningskommune, er svært at afgøre. Ser man på de faktiske tal for befolkningstilvæksten i Slagelse kommune i perioden 1999-2005, er der tale om en stigning på i alt 577 personer, svarende til 1,6 %, hvilket er det mindste sammenlignet med de øvrige større købstæder i regionen. Således havde Næstved en befolkningstilvækst på 4,56%, Ringsted 5,56% og Holbæk 7% i samme periode.¹¹ Alligevel oplever kommunen og turistkontoret i Slagelse, at der har været tale om en voksende interesse for Slagelse både som bosætningsområde og som turistmål.¹² Efterspørgslen på nyudstykede byggegrunde har været stor, og kommunen har solgt alt, hvad der er blevet sat til salg. Markedsføringen via Dream Team og en efterfølgende bosætningskampagne på busserne i Storkøbenhavn under sloganet *»Bo dyrt til halv pris«* tillægges stor betydning i den sammenhæng.

Samarbejdet mellem håndboldklub og kommune har dog ikke været uden udfordringer. Der er således nogle retslige problemstillinger indbygget i forhold til den kommunale forvaltningspraksis og kommunens engagement i sportsklubber med



Bojana Popovic skriver autografer efter et pressemøde, hvor Dream Team har spillet mod Ikast Bording i Antvorskovhallen (Fotograf: Rune Lundberg, 2006).

professionelle eliteenheder. Denne problemstilling er blevet mere og mere aktuell i takt med, at flere idrætsklubber bliver professionaliseret, og kommuner er begyndt at markedsføre sig gennem elitesport. Rent juridisk består problemet i, at det er på den ene side er tilladt for en kommune at yde støtte til idrætsaktiviteter, men at det på den anden side er ulovligt at give økonomisk støtte til en erhvervsvirksomhed. I det øjeblik en bestemt idrætsforening modtager ekstraordinær støtte i form af økonomiske midler eller særlige privilegier med hensyn til brug af træningsfacili-

teter m.m., vil det stride mod grundsætningen om lige behandling af borgerne. Det ville også stride mod grundsætningen og forbudet mod at være konkurrenceforvridende.¹³ Det skal i denne forbindelse bemærkes, at den eksisterende aftale mellem Slagelse Forenede Håndboldklubber og kommunen er godkendt i tilsynsrådet og derfor ikke er i strid med de eksisterende regler.

Selv om det ikke er muligt direkte at aflæse Slagelse Dream Teams betydning for kommunen i den procentvise befolkningstilvækst, så bliver billedet mere komplekst, når man taler med erhvervsdrivende og al-



Slagelse Dream Team har en stor gruppe af trofaste supportere, der følger holdet både på hjemme- og udebane. For mange er medlemskabet af Dream Team Support et vigtigt socialt holdepunkt i tilværelsen, og for spillerne betyder det meget at have supporterne med som den 8. spiller på banen (Fotograf: Rune Lundberg, 2006).

mindelige borgere i Slagelse. Blandt nogle af hovedsponsorerne, bl.a. den landsdækkende Spar-kæde, har man således været yderst tilfreds med samarbejdet. Den administrerende direktør Brian Møllerup ser sponsoratet som en investering, der omsat i reklameværdi har været en rigtig god forretning. Dette understøttes ifølge direktøren af interne markedsanalyser, der har været med til at dokumentere effekten af Spar-kædens engagement i Dream Team. Succesen har dog været betinget af, at man har brugt sponsoratet aktivt i tilrettelæggelse af sine øvrige markedsføringsstrategier.¹⁴ Hos den lokale hovedsponsor

Spar Trelleborg har man været mere i tvivl om markedsværdien af sponsoratet. Den administrerende direktør Carlo Chaw mener således ikke, at sponsoratet direkte har kunnet aflæses i en tilvækst af kunder eller nyvundne markedsandele. Støtten til håndboldklubben har til gengæld haft en stor betydning med hensyn til at profilere Spar Trelleborg, som en virksomhed, der involverer sig og medvirker i udviklingen af sit lokalområde, som en social ansvarlig virksomhed.¹⁵ Der er således stor forskel på, hvad der lægges vægt på, og hvordan et givet engagement gøres op. Billedet er yderst komplekst, og håndboldklubbens betyd-

ning lader sig ikke direkte oversætte til statistisk talmateriale.

I forhold til de almindelige slagelseborgere kan betydningen af fællesskab og stolthed over at lægge bynavn til eliteholdets præstationer også være vanskelig at værdisætte. Livet omkring klubben med en stor og aktiv supporterklub, der for manges vedkommende har udfyldt en vigtig social funktion og givet mening i tilværelsen er heller ikke noget, der kan aflæses i statistikkerne. Når det drejer sig om at undersøge og dokumentere Slagelse Dream Teams betydning for Slagelse, spiller også disse forhold en afgørende rolle for det samlede billede.

Sammenfattende må det konkluderes, at tiden med Slagelse Dream Team og Anja

Andersen har sat sine tydelige spor i Slagelse på en lang række områder. Det gælder lige fra den kommunalpolitiske idrætspolitik over det lokale erhvervslivs interesse i eliteidræt til den enkelte Slagelseborger. Som det er antydnet i artiklen, er det dog langt fra entydigt, hvordan elitehåndboldholdets betydning bliver gjort op. Dette kommer i høj grad an på hvem man spørger, og hvilket perspektiv der anlægges. Det har været en tid fuld af forventninger, gensidige udfordringer og problemstillinger, men der er ingen tvivl om, at Anja Andersen og folkene omkring hende har været med til at sætte en udvikling i gang, der har fungeret som en inspiration for mange inden for såvel som uden for håndboldbanen.

Noter

1. Sydvestsjælland Museum (SVM) er et statsanerkendt kulturhistorisk museum bestående af de seks afdelinger: Sorø Museum, Vikingeborgen Trelleborg, Slagelse Museum, Skælskør Museum, Forskolen i Flakkebjerg og Skovgård Bageri Museum. Museets virkeområde m.h.t. nyere tids kulturhistorie er de nye storkommuner Slagelse og Sorø.
2. Kulturministeriets hastesum er en pulje, der kan søges af kulturhistoriske museer hele året til erhvervelser eller undersøgelser, hvis mulighed eller nødvendighed ikke har kunnet forudses, og som overstiger museets egen økonomiske formåen. Ansøgninger til puljen skal have en hastende karakter og kan indsendes hele året.
3. Som eksempel kan dog nævnes en specialeafhandling fra Handelshøjskolen vedrørende elitesport som kommunalt markedsføringsredskab (Pedersen 2003) samt en undersøgelse foretaget af Rambøll Management for Fyns Amt vedrørende brugen af sport og idræt som vækstskaber (Rambøll Management 2005).
4. I DGI Magasinet *Udspil*, nr.1 2006 rejses problemstillingen af en række repræsentanter for idrætslivet og idrætsforskere; se. bl.a. Søren Møller: »I skyggen af et Dream Team«, Steen Bille: »Intet guld til Slagelse Kommune« og Karen Baling Radmer: »Høj profil på elite presser bredden«.
5. Interview med formand for Slagelse Forenede Håndboldklubber Bjarne Stenbæk, 21. februar 2006.
6. Navnlig den personlige kontakt til Jes Christensen er efterfølgende blevet tillagt stor betydning for Anja Andersens beslutning om at indgå forhandlinger med Slagelse Forenede Håndboldklubber. Dette uddybes bl.a. i Madsen (2004).
7. Selskabets direktør Karsten Madsen boede i Slagelse på dette tidspunkt.
8. De fire første hovedsponsorer fra starten var således: Harboe Bryggerierne, Fujitsu-Simens, Get2 Net og Spar, der alle støttede klubben med beløb i størrelsesordenen omkring 1/2 million kroner. I supervisjonskredsen lige under var sponsoraterne ca. halvt så store og i denne gruppe var: KTB Totalbyg, Iveco, DanSun og Grønvold & Schou. Efterhånden som klubben opnåede bedre resultater og fik plads i den bedste liga blev størrelsen på de forskellige typer af sponsorer imidlertid forøget væsentligt ligesom klubbens samlede omsæt-

- ning. Den sidste sæson, før Anja Andersen blev ansat, var Slagelse Forenede Håndboldklubbers samlede omsætning på 900.000 kroner. Den første sæson med Anja Andersen som træner var tallet steget til 5,6 millioner, og i de sidste tre år (2003-2006) har omsætningen været på over 20 millioner. Den væsentligste del af omsætningen udgøres af sponsorer, men også indtægt fra tv-aftaler, placeringspenge og entre spiller en afgørende rolle.
9. Kommunalfuldmagten er en række uskrevne regler og grundantagelser, der regulerer den kommunale praksis, hvis et område ikke er reguleret i den skrevne lovgivning. Det er primært Indenrigsministeriet, der som øverste tilsynsførende myndighed over for kommunerne har formuleret disse grundsætninger.
 10. Interview med borgmester Lis Tribler, 25. april 2006.
 11. Befolkningstallene stammer fra Kommunefakta (<http://www2.netborger.dk/Kommunefakta/default.aspx?p=netborger>) og er opgjort pr. 1. januar de pågældende år. Nøgletallene er leveret af Indenrigsministeriet, Kommunernes Landsforening, Realkreditrådet og Boligtorget.
 12. Interview med turistchef Jørgen Rasmussen, 15. maj 2006.
 13. Se bl.a. Frederik Gammelgård (2001) for en diskussion af problemstillinger i forbindelse med kommunal støtte til professionelle sportsklubber.
 14. Interview med direktør for Spar-kæden Brian Møllerup, 23. maj 2006.
 15. Interview med direktør for sparekassen Spar Trelleborg Carlo Chaw, 19. juni 2006.

Litteraturliste

- Bille, S. *Intet guld til Slagelse Kommune*. DGI Magasinet. Udspil, nr.1 januar 2006, pp.16-17.
- Gammelgård, F. *Kommunal støtte til professionelle sportsklubber*. Idrætsjuristen. Årsskrift for foreningen Idrætsjura, pp.13-29.
- Indenrigsministeriet: *Redegørelse om kommuners engagement i professionel fodbold* (Kbh. 2001).
- LBK nr. 535 af 14/06/2004 (Gældende). Forskriftens fulde titel: *Bekendtgørelse af lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og daghøjskoler samt om Folkeuniversitetet* (folkeoplysningsloven).
- Madsen, H. *Anja. En biografi* (Kbh. 2004).
- Møller, S. *I skyggen af et Dream Team*. DGI Magasinet. Udspil, nr.1 januar 2006, pp. 2-3.
- Pedersen, M.L. *Elitesport som kommunalt markedsføringsredskab*. Kandidatafhandling Handelshøjskolen i København, Institut for Afsætningsøkonomi (Kbh. 2003).
- Radmer, K.B. *Høj profil på elite presser bredden*. DGI Magasinet. Udspil, nr.1 januar 2006, pp.18-19.
- Rambøll Management: *Fyns Amt. Sport, idræt og wellness. En vækstskaber på Sydlyn* (Århus 2005).
- Slagelse Kommune: *Elite/Bredde Plan*. Samskrivning og red. Flemming Petersen og Jan Stampe (Slagelse 2003).
- Stenbæk, B. *Manuskript vedr. Slagelse Forenede Håndboldklubbers historie*. Ikke publiceret (Slagelse 2006).

